

Til: Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)

Postboks 8048 Dep

N 0031 OSLO

post@LDO.no

SITTEHEMMEDE OG FLYREISER

1. Generelt

Jeg skriver til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) som daglig leder av Friends International Support Group (FISG). FISG er en norskregistrert og norskdrevet interesseorganisasjon for mennesker med kroniske smerter. Organisasjonens hovedaktivitet er likemannsarbeid drevet gjennom et forum på nettet, og kalles derfor også "Forum for kroniske smerter". Organisasjonen vår har et engelsk navn fordi vi ved grunnleggelsen i 2001 innså at vi hadde behov for å knytte til oss pasienter og helsepersonell med erfaring utenfor Norge.

Både organisasjonen og forumet er drevet av brukerne selv på frivillig basis uten godtgjørelse. Vi har ingen statlig støtte og arbeider på dugnad.

2. LDO som pådriver for sittehemmedes rett til å reise med fly

FISG er blitt oppmerksom på at LDO i 2011 uttalte at situasjonen for sittehemmede og flyreiser skulle være en pådriversak for Ombudet, jf. saksnummer 09/1306.

Vi viser til vedlagte brev fra Samferdselsdepartementet til meg av 27. mars 2008, Luftfartstilsynets brev til meg av 9. desember 2008 og Samferdselsdepartementets brev av 18. juni 2009 til Luftfartstilsynet.

FISG setter stor pris på LDO's engasjement i saken. Vi vil imidlertid påpeke at situasjonen innen flytransport er vesentlig forandret. Mange flyselskaper tilbyr i dag behagelige liggeseter. Dette vil være tilfredsstillende transport for de fleste sittehemmede. Det er likevel et problem at flyselskapene fremdeles krever at alle skal sitte i minst 40 minutter ved avgang, landing og turbulens. Slik vi ser det kan det ikke lenger være grunnlag for å påberope at tilrettelegging for sittehemmede vil være en uforholdsmessig stor byrde og kostnadskrevende.

Vårt spørsmål er hva Ombudet har gjort vedrørende sittehemmede og flyreiser siden 2011, og hva LDO planlegger å gjøre fremover?

Vi mener at det å nekte sittehemmede å fly, er et alvorlig inngrep i en gruppe menneskers rett til transport. Det er i dag en selvfølge at personer med nedsatt funksjonsevne, har lik rett til transport som alle andre. Å kunne reise med fly ansees som en grunnleggende menneskerettighet og er av stor betydning for den enkelte.

FISG vil for ordens skyld gjøre oppmerksom på at sittehemmede normalt ikke er syke. De fleste kan gå på egne ben til en nødutgang og trenger heller ikke legetilsyn på reisen.

3. Luftfartstilsynet og EU-kommisjonen

I brev av 18. juni 2009 ba Samferdselsdepartementet Luftfartstilsynet om å følge opp EU-kommisjonen med hensyn til sittehemmedes rettigheter til å reise med fly.

I mai 2013 uttalte Luftfartstilsynet til TV2 at de tok opp saken med Kommisjonen allerede tilbake i 2008 som følge av henvendelser fra passasjerer. De hevdet at saken ikke har blitt tatt opp av Kommisjonen i etterkant. Luftfartstilsynet tolket derfor dette dithen at Kommisjonen ikke har ønsket å gå inn i denne typen problemstillinger, ifølge Marit Kvarum, senior kommunikasjonsrådgiver i Luftfartstilsynet til TV2.no.

FISG har tvert i mot erfart at dette er et forhold som absolutt interesserer Kommisjonen. Vi har utvekslet epost med bl.a. Christophe DUSSART, Policy officer i EU kommisjonen. Han skrev følgende til oss i 2008:

“On the interpretation of the Regulation 1107/2006 article 3, see article 4. it is correct that issues concerning transport of stretchers are in the gray era of the Regulation, and that this particular issue has not been discussed in the EU Parliament and the Council.”

Vårt inntrykk er at Luftfartstilsynet har forholdt seg passive i forhold til Samferdselsdepartementets anmodning i 2009. De har overhodet ikke fulgt opp EU-kommisjonen arbeid i forhold til sittehemmedes rettigheter.

4. Brukerorganisasjonene FISG og Ryggforeningen i Norge

FISG og Ryggforeningen i Norge har, dessverre uten å oppnå noe, i mange år kjempet for at sittehemmede skal kunne reise med fly, jf. bl.a. TV2 nettavis 16. mai 2013:

<http://www.tv2.no/nyheter/innenriks/nektes-aa-fly-fordi-hun-ikke-kan-sitte-4044008.html#.UxCJhbHKxtU>

Vi er også kjent med at Ryggforeningen hadde en representant i den såkalte "Flygruppa", uten at dette førte til noen endringer for sittehemmede og flytransport.

Friends International Support Group sine nettsider har informasjon om sittehemning:

<http://friends.mosken.com/>

Klikk på fanen "sittehemning" på menyen under bildet av skog.

Nettstedet til vår selvhjelpsgruppe, som driver likemannsarbeid på nettet, har denne adressen: <http://friends-forum.mosken.com/>

FISG vil gjerne bli konsultert hvis LDO ønsker mer kunnskap om sittehemning og flyreiser. Vi har lang praktisk erfaring med tilrettelegging og tilgjengelighet for sittehemmede i ulike situasjoner.

Bærum, 15.08.2014

For Friends International Support Group

Mosken Bergh

Daglig leder

Friends International Support Group

c/o Mosken Bergh

Gruvemyra 87, 1354 Bærums Verk, Norway

Telefon +47 67 56 14 14 e-post: mosken@mosken.com

Organisasjonsnummer: 992 598 271

Konto.nr: 1503.08.18269